

Redactor: Laura Nicolescu
Tehnoredactor: Ameluța Vișan
Coperta: Monica Balaban

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.) și inclusă de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (C.N.A.T.D.C.U.) în categoria editurilor de prestigiu recunoscut.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

PRISĂCARU, ADRIAN

Metodologia cercetării psihologice : aplicații practice și cadre conceptuale privind desfășurarea cercetării cantitative / Adrian Prisăcaru, Simona-Maria Glăveanu. - București : Editura Universitară, 2025

Conține bibliografie
ISBN 978-606-28-1964-4

I. Glăveanu, Simona-Maria

37
159.9

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786062819644

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul Editurii Universitare

Copyright © 2025
Editura Universitară
Editor: Vasile Muscalu
B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București
Tel.: 021 – 315.32.47
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.: 021.315.32.47/ 0745 200 718/ 0745 200 357
comenzi@editurauniversitara.ro
www.editurauniversitara.ro

Adrian Prisăcaru

Simona-Maria Glăveanu

METODOLOGIA CERCETĂRII PSIHLOGICE

*Aplicații practice și cadre conceptuale
privind desfășurarea cercetării cantitative*

**EDITURA UNIVERSITARĂ
București**

Adrian PRISĂCARU deține titlul de Doctor în Psihologie, este psiholog principal și supervisor în specialitățile psihologie clinică, psihologie aplicată în domeniul securității naționale și psihologia transporturilor. A construit o vastă carieră în structurile de psihologie ale M.Ap.N., ocupând diferite posturi printre care menționăm: primul psiholog militar care a însoțit un detașament în Teatrul de operații din Afganistan, șeful Secției de Psihologie a M.Ap.N. și locțiitorul șefului Centrului Național Militar de Psihologie și Sănătate Comportamentală.

În paralel a desfășurat și activități didactice în învățământul superior, iar în prezent este cadru didactic titular la Facultatea de Psihologie /Universitatea Ecologică din București.

Este autorul a 4 volume de specialitate, coordonatorul a 6 volume de specialitate, coordonatorul/membru în colectivul de elaborare a 45 de metodologii/manuale de specialitate și autor/coautor a 120 de articole cuprinse în volume și reviste de specialitate. Principalele preocupări au vizat:

- evaluarea psihologică a personalului în scop de selecție prin prisma modelului inteligențelor multiple;
- evaluarea psihologică a personalului la locul de muncă pentru cunoașterea aprofundată prin prisma modelelor longitudinal, integrativ și al adaptării profesionale;
- evaluarea psihologică de tip screening și evaluarea clinică a personalului cu diferite manifestări relaționate cu stresul și evenimentele cu caracter traumatic;
- asigurarea asistenței psihologice a personalului înainte, pe timpul și după desfășurarea activităților cu risc deosebit, cum ar fi cele din teatrele de operații militare internaționale;
- desfășurarea unor programe pentru dezvoltarea rezilienței psihice, gestionarea situațiilor de criză psihologică, managementul situațiilor de doliu, intervenția în criza suicidară, managementul manifestărilor specifice incidentelor critice prin prisma Primului Ajutor Psihologic, a Realității Virtuale, programului Recuperarea memoriei ș.a.

Simona Maria GLĂVEANU este doctor în psihologie, directorul Centrului de Consiliere și Orientare în Carieră al Universității Ecologice din București, lector universitar titular la Facultatea de Psihologie și la masterul Psihodiagnoză Cognitivă și Consiliere Psihologică și lector asociat la Departamentul de Formare a Personalului Didactic din cadrul aceleiași universități.

Autoarea este și cercetător asociat la Institutul de Filosofie și Psihologie „Constantin Rădulescu-Motru” al Academiei Române. De asemenea, este recenzor științific la International Journal of Educational Psychology – IJEP, publicat de Hipatia Press, Spania (indexată Web of Science – WOS/ISI) (în 2023 și 2025), dar și la Revista de Psihologie publicată de Academia Română (indexată în baze de date internaționale – BDI) (începând din 2012).

Este autoare a trei cărți și a peste patruzeci de articole publicate în domeniile psihologiei familiei, psihologiei sociale, educației și managementului, studiile sale fiind citate în articole indexate în bazele de date internaționale BDI și articole indexate WOS. Simona Maria GLĂVEANU este autoarea a patru chestionare concepute și validate pe populația românească: Chestionarul de identificare a stilului de comunicare conjugală (SDC/CCSQ), (2010, 2015), Chestionarul de investigare a competenței parentale (CCP/PCQ) (2012), CCP – versiune adaptată pentru grupurile vulnerabile (2015) și Scala de evaluare a rezilienței psihologice a adolescenților – ARES-i25 (2024).

De asemenea, este membră în Comisia pentru programe de studii, metodică și perfecționare a Senatului Universității Ecologice din București și reprezentant în Convenția Națională pentru specializarea Psihologia Educației și Consiliere Școlară și Profesională din cadrul Colegiului Psihologilor din România.

Simona Maria GLĂVEANU este psiholog principal, cu o experiență practică de peste 18 ani, în domeniul psihologiei educației, fiind supervisor și expert acreditat în acest domeniu.

CUPRINS

Cuvânt înainte	15
Introducere	19
<i>Capitolul 1 - Fundamentele cercetării cantitative în psihologie</i>	21
1.1. Caracteristicile cunoașterii științifice	21
1.2. Rolul metodologiei în cunoașterea științifică	25
1.3. Aprofundarea cercetării cantitative	27
1.4. Cercetarea cantitativă versus cercetarea calitativă în psihologie	31
1.5. Tipuri de cercetări	39
<i>Capitolul 2 - Cadre conceptuale și aplicații practice privind planificarea cercetării și elaborarea proiectului de cercetare</i>	41
2.1. Premisele cercetării	41
2.2. Modelul teoretic al unui proiect de cercetare	42
2.3. Structura proiectului de cercetare științifică	50
2.3.1. Aplicație practică privind structura și conținutul proiectului de cercetare științifică pentru tema menționată	51
2.3.2. Aplicație practică privind structura unui proiect de cercetare științifică cu o temă diferită	58

<i>Capitolul 3 - Cadre conceptuale și aplicații practice privind alegerea temei de cercetare</i>	62
3.1. Etapele parcurse pentru alegerea unui subiect de cercetare	62
3.2. Aplicație practică privind modul de alegere/stabilire a unei teme de cercetare	73
3.3. Teme privind cercetarea științifică în domeniul psihologiei sănătății ocupaționale	76
3.4. Aplicație practică privind formularea temelor de cercetare științifică	81

<i>Capitolul 4 - Cadre conceptuale și aplicații practice privind fundamentarea teoretică a temei de cercetare.</i>	87
4.1. Rolul teoriei în cercetarea științifică	87
4.2. Cum se elaborează o teorie?.....	90
4.3. Alegerea modelelor teoretice care participă la fundamentarea unei cercetări	96
4.3.1. Aplicație practică privind conținutul modelului trăsăturilor care participă la fundamentarea temei Cunoașterea longitudinală și integrativă a personalității.....	99
4.3.2. Aplicație practică privind conținutul modelului personalității optimale care participă la fundamentarea temei Cunoașterea integrativă și longitudinală a personalității	108
4.3.3. Aplicație practică privind conținutul modelului Psihologiei pozitive care participă la fundamentarea temei Cunoașterea longitudinală și integrativă a personalității	113
4.3.4. Aplicație practică privind conținutul modelului psihoecologic care participă la	

fundamentarea temei Cunoașterea integrativă și longitudinală a personalității.....	127
4.3.5. Aplicație practică privind consemnarea surselor bibliografice care au fost consultate pentru fundamentarea temei	133
4.4. Extrapolări ale modelelor teoretice în relație cu câmpul practicii.....	135

<i>Capitolul 5 - Cadre conceptuale și aplicații practice privind formularea ipotezelor de cercetare și rolul acestora</i>	139
5.1. Definirea noțiunii de ipoteză.....	139
5.2. Rolul ipotezelor.....	140
5.3. Elaborarea și rafinarea ipotezei.....	143
5.4. Aplicație practică privind etapele pentru formularea ipotezelor	147
5.5. Condițiile pentru o ipoteză bine formulată	148
5.6. Aplicație practică privind modul de formulare a obiectivelor și ipotezelor de cercetare pentru tema Cunoașterea longitudinală și integrativă a personalității.....	152
5.7. Aplicație practică privind modul de formulare a ipotezelor pentru diverse teme de cercetare	154
5.8. Importanța confirmării ipotezei.....	156

<i>Capitolul 6 - Designul cercetării privind cunoașterea longitudinală și integrativă a personalității</i>	158
6.1. Premizele cunoașterii longitudinale și integrative a personalității	158
6.2. Modele, argumente și cadre teoretice ale cunoașterii longitudinale	163
6.3. Condiții pentru o cunoaștere psihologică de tip integrativ	167

<i>Capitolul 7 - Cadre conceptuale și aplicații practice privind eșantionarea în cercetarea științifică</i>	175
7.1. Definierea eșantionului.....	175
7.2. Populația.....	176
7.3. Unitatea de eșantionare.....	177
7.4. Cadrul de eșantionare.....	178
7.5. Reprezentativitatea eșantionului.....	179
7.6. Tehnici de eșantionare.....	182
7.6.1. Tehnici de eșantionare probabiliste.....	183
7.6.2. Tehnici de eșantionare nonprobabiliste ..	186
7.7. Mărimea eșantionului.....	189
7.8. Volumul eșantionului în funcție de obiectivele analizei statistice.....	191
7.9. Aplicație practică privind constituirea lotului de cercetare pentru tema Cunoașterea longitudinală și integrativă a personalității.....	192
7.10. Aplicație practică privind constituirea lotului de cercetare pentru altă temă de cercetare.....	193
7.11. Aplicație practică privind aplicarea unor tehnici statistice pentru constituirea eșantionului de cercetare.....	195
 <i>Capitolul 8 - Repere specifice cercetării empirice</i>	199
8.1. Variabilele cercetării.....	200
8.2. Validitatea cercetării.....	201
8.3. Validitatea statistică.....	202
8.4. Validitatea internă.....	205
8.5. Validitatea externă.....	206
8.6. Concluzii.....	207
 <i>Capitolul 9 - Aplicație practică privind modul de prezentare a instrumentelor utilizate pentru recoltarea datelor</i>	210

9.1. Instrumentele de evaluare psihologică utilizate la selecție și pentru inițierea cunoașterii longitudinale și integrative a personalității.....	210
9.1.1. Bateria pentru evaluarea inteligenței generale (A1 și I1).....	210
9.1.2. Chestionarul de personalitate C.P.-1.....	212
9.2. Instrumentele de evaluare psihologică utilizate pe timpul școlarizării/la locul de muncă și pentru aprofundarea cunoașterii longitudinale și integrative a personalității.....	213
9.2.1. Bateria generală pentru evaluarea aptitudinilor cognitive (B.G.A.C.).....	213
9.2.1.1. Descriere generală.....	213
9.2.1.2. Descrierea testelor.....	214
9.2.2. Chestionarul de personalitate G.Z.....	219
9.3. Evaluarea psihologică la locul de muncă pentru aprofundarea cunoașterii longitudinale și integrative a personalității cu ajutorul Inventarului de personalitate California (C.P.I.).....	221
9.4. Recomandări privind interpretarea și valorificarea datelor obținute cu Inventarul de personalitate C.P.I.....	224
9.5. Aplicație practică privind lista itemilor cu semnificație psihologică deosebită din Inventarul de personalitate C.P.I.....	227
9.6. Inventarul de personalitate B.F.Q.....	229
 <i>Capitolul 10 - Aplicație practică privind modul de înregistrare, prelucrare și interpretare a datelor cercetării cu tema Cunoașterea longitudinală și integrativă a personalității</i>	231
10.1. Analiza preliminară a datelor.....	231
10.2. Testarea ipotezelor.....	233

10.2.1. Fidelitatea modelului nou propus pentru cunoașterea longitudinală și integrativă a personalității	233
10.2.1.1. Analiza și interpretarea datelor obținute pentru variabilele randament intelectual și aptitudini cognitive.....	234
10.2.1.2. Analiza factorială	236
10.2.1.3. Analiza coeficienților de corelație.....	239
10.2.2. Analiza și interpretarea datelor obținute pentru trăsăturile de personalitate.....	243
10.2.2.1. Analiza factorială	246
10.2.2.2. Analiza coeficienților de corelație.....	252
10.3. Validitatea modelului pentru cunoașterea psihologică longitudinală și integrativă a personalității.....	255
10.3.1. Validarea divergentă și convergentă.....	255
10.3.2. Validarea relativă la criteriu	260
10.4. Concluzii	262

<i>Capitolul 11 - Aplicație practică privind generalizarea rezultatelor cercetării.....</i>	265
---	-----

Bibliografie	270
--------------------	-----

<i>Anexa 1 - Valorile coeficienților de corelație dintre factorii proprii obținuți (F) și factorii Inventarului de personalitate BFQ.....</i>	276
---	-----

<i>Anexa 2 - Forma generală a unei matrici multi-metodă-multitrăsătură.....</i>	277
---	-----

<i>Anexa 3 - Coeficienții de intercorelație dintre factorii proprii specifici (FFM) și celelalte metode și instrumente utilizate, exprimate prin prisma matricii multitrăsătură-multimetodă</i>	278
<i>Anexa 4 - Valorile coeficienților de regresie pentru validitatea predictivă</i>	279

CAPITOLUL 1

FUNDAMENTELE CERCETĂRII CANTITATIVE ÎN PSIHLOGIE

1.1. Caracteristicile cunoașterii științifice

Luăm în considerare aprecierea avansată de Tavris (1999, apud. M. Popa, 2015 a) prin care se precizează că noțiunea de știință este definită cu mai multe înțelesuri, astfel:

- prin scopurile pe care și le propune; știința este o modalitate de a afla răspunsuri la întrebările pe care le avem cu privire la realitatea înconjurătoare, la noi înșine și la relația noastră cu aceasta; dacă ne referim la psihologie, atunci cea mai frecventă definiție a psihologiei se referă la: *„știința care se ocupă cu studiul sistematic al proceselor mintale și comportamentului uman”*;

- prin metodele folosite; spre exemplu, sistemul de scanare cerebrală prin rezonanță magnetică este considerat a avea un caracter științific, în timp ce chestionarul sau interviul psihologic nu ar întruni acest cerință;

- prin caracterul temelor abordate; dacă studiul creierului, ca realitate materială, este acceptat ca făcând parte din domeniul științei, studiul stărilor psihice subiective nu ar întruni acest criteriu.

Totuși, un set de caracteristici ale cunoașterii științifice a fost sintetizat de Mitchell și Jolley (2001):

- căutarea unor reguli cu nivel general, care depășesc nivelul particular sau individual;

- colectarea unor dovezi obiective, de natură empiric-inductivă;

- operarea cu afirmații controlabile și testarea acestora cu proceduri acceptate științific;

- atitudine sceptică față de rezultate și față de cunoștințele acumulate;

- atitudine deschisă față de orice idei sau informații noi;

- creativitate;

- caracter public;

- finalitate productive.

Așa cum apreciază profesorul Marian Popa (2015 a), putem afirma că un demers de tip științific este un proces sistematic de testare a ipotezelor prin proceduri de recoltare de date empirice, evaluare și interpretare a acestora, predicții și decizii cu privire la validitatea acestor predicții. Metoda științifică este un concept abstract care poate fi mai ușor înțeles dacă îl raportăm la ceea ce înseamnă „metoda neștiințifică”, la modul în care ne fundamentăm cunoștințele și convingerile în viața de fiecare zi.

În acest sens, se pot distinge trei modalități „neștiințifice” de bază ale cunoașterii (Popa, 2015 a):

- *Tradiționalismul sau argumentul autorității.* Ceea ce știm, învățăm din contextul social sau cultural, se bazează pe obișnuințe sau superstiții. Uneori nici nu suntem conștienți care este sursa cunoștințelor noastre. Pur și simplu, știm și orice argument contrar este respins înainte de a fi verificat în vreun fel. Dacă la baza unei informații cu care operăm se află și o figură autoritară (părinte, profesor, „cei care au văzut”), atunci atitudinea necritică este și mai

consistentă. Această cale de cunoaștere are avantajul de a ajunge la înțelegerea mai rapidă a unei situații și fără riscurile pe care le presupune o încercare proprie. În același timp, prezintă și dezavantajul „înghețării” în soluții și adevăruri prestabilite care, uneori, reflectă interese subiective sau limite personale.

- *Raționalismul.* Baza acestuia este deducția, pornirea de la un principiu general pentru a se ajunge la anumite concluzii specifice. O teorie este considerată adevărată prin simplul fapt că este „logică”. Problema este că, pentru a obține presupunerii corecte, atât principiul general cât și presupunerile care decurg din acesta trebuie să fie corecte. Ceea ce nu se întâmplă întotdeauna. De exemplu, silogismul „Toți oamenii sunt morali. Hitler este om. Hitler este moral.” nu se susține, chiar dacă respectă criteriile logicii formale. În plus, raționamentul de tip deductiv nu aduce un plus de cunoaștere deoarece se bazează pe adevărurile care au condus în trecut la constituirea principiului din care a decurs raționamentul deductiv. Spre deosebire de acesta, raționamentul inductiv urmează drumul de la specific la general și permite noi explorări ale unui subiect. Din acest motiv inducția stă la baza metodei științifice.

- *Simțul comun sau experiența cotidiană.* Este oare nevoie de o cercetare științifică pentru a dovedi faptul că numărul repetițiilor favorizează memorarea cunoștințelor școlare? „Bunul simț”, bazat pe observația curentă, nu este oare suficient pentru a fi convinși de acest lucru? Într-o anumită măsură așa este, dar învățarea este un fenomen mult mai complex, iar efectul repetiției poate fi influențat de numeroși factori (oboseala, frecvența și durata pauzelor, nivelul de stres etc.). În plus, de multe ori „simțul comun” este extrem de susceptibil la aprecieri eronate. În realitate, rezultatele unor cercetări științifice arată că în astfel de

situații are loc un fenomen de „difuziune a iresponsabilității”, iar ajutorul așteptat este mai puțin prompt decât dacă în jur ar fi mai puțini oameni. „Simțul comun” este un puternic suport al cunoașterii umane, pentru simplul fapt că se sprijină pe experiențe și trăiri, care îl fac să pară credibil. Dar tocmai în această „aparență” constă și vulnerabilitatea sa. Pe de altă parte, numai o mică parte a faptelor și situațiilor sunt accesibile acestui tip de cunoaștere. Cu cât acestea sunt mai complexe, cu atât simțul comun devine mai neputincios în descifrarea lor.

Modalitățile cunoașterii comune, enunțate mai sus, nu sunt prin ele însele lipsite de valoare. Deși nu pot constitui argumente pentru enunțarea de concluzii generalizabile, ele pot sluji fie calitate de furnizoare de probleme și ipoteze de cercetare, fie ca suport cognitiv și emoțional, cum este cazul adevărilor bazate pe autoritate. În nici un caz însă, ele nu pot înlocui demersul probator al metodei științifice. Aceasta reprezintă o modalitate de abordare empirică și sistematică a manifestărilor realității, indiferent de natura lor și este comună tuturor cercetătorilor științifici, fie ei fizicieni, biologi, medici, astronomi, psihologi etc.

Așadar, esența metodei științifice este proba empirică, bazată pe date și dovezi recoltate din realitate. Orice știință, printre care și psihologia, urmărește câteva obiective generale (Popa, 2015 a):

- Descrierea (ce fac, gândesc, simt oamenii în diverse situații?). De exemplu, care sunt manifestările specifice stresului la locul de muncă?

- Explicația/Înțelegerea (de ce fac, gândesc, simt oamenii anumite lucruri?). De exemplu, care sunt factorii care determină manifestările de stres; ce anume provoacă

sindromul de epuizare? Explicația științifică este un proces de identificare a cauzelor.

- Predicția (la ce trebuie să ne așteptăm din partea oamenilor în anumite situații viitoare?). De exemplu, în ce mod poate fi afectată performanța în situații de stres? La ce trebuie să ne așteptăm din partea angajaților care prezintă sindrom de epuizare?

- Controlul (cum putem face să obținem cele mai dezirabile comportamente?). De exemplu, ce măsuri pot fi luate pentru diminuarea stresului la locul de muncă și a apariției sindromului de epuizare? Cum pot fi diminuate simptomele de stres/epuizare?

Pe de altă parte, Dincă et. al. (2016), apreciază că scopul științei este de acumulare a cunoștințelor care permit explicarea, predicția și înțelegerea fenomenelor empirice, iar cercetarea științifică într-un domeniu este organizată în funcție de anumite paradigme (teorii științifice asupra domeniului, recunoscute unanim de comunitatea științifică).

Așadar, cercetările asupra fenomenelor sau evenimentelor sociale sunt procese complexe ce se bazează pe structuri teoretice care definesc un corpus de concepte și clasificări complexe.

1.2. Rolul metodologiei în cunoașterea științifică

Metodologia se poate defini în cel puțin două accepțiuni (Dincă et. al., 2016):

- a) metodologia este considerată identică cu modelul de cercetare utilizat într-un studiu particular, incluzând informațiile teoretice adiacente temei cercetate și metodele utilizate pentru verificarea ipotezelor propuse; astfel înțelegem, fiecare cercetare are o metodologie distinctă, fiecare cercetător utilizează propria sa metodologie care diferă de

la un studiu la altul; astfel, ajungem cu ușurință la concluzia că există tot atâtea metodologii câte proiecte de cercetare există; corect este să considerăm și să denumim această accepțiune „proiect de cercetare” și nu metodologie;

b) metodologia este o structură construită în baza unor principii teoretice bine definite; în acest caz, oferă studiului o fundamentare asociată unei paradigme la care aderă cercetătorul și reprezintă un ghid al cercetării; astfel metodologia unui studiu rezultă din paradigmă și nu din modelul de cercetare.

Din punct de vedere etimologic, metodologie înseamnă „știința metodelor”. În științele sociale, metodologia presupune două direcții: „analiza critică a activității de cercetare și formularea unor propuneri pentru perfecționarea acestei activități”.

Aceeași autori (Dincă et. al., 2016) apreciază că activitatea de cercetare presupune utilizarea metodelor, tehnicilor, procedurilor și instrumentelor de cercetare. Metoda este „o structură de ordine, un program după care se reglează acțiunile practice și intelectuale în vederea atingerii unui scop”. Metodele cercetării psihologice au un caracter specific care decurge logic din specificitatea domeniului (ancheta, teste, chestionare ș.a.). Tehnicile de cercetare sunt subsumate metodelor și reprezintă demersul operațional al abordării fenomenelor studiate (chestionarul, interviul, testul proiective, testul pentru evaluarea proceselor cognitive ș.a.). Instrumentele de cercetare sunt „uneltele materiale (foaia de observație, ghidul de interviu, caietul testului ș.a.) folosite în demersul de cunoaștere științifică a fenomenelor socio-umane”. Procedeele reprezintă un mod de utilizare a instrumentelor de cercetare, cum ar fi aplicare în grup, individuală etc.

Metodologia este așadar dependentă de paradigmă și definește standardele și principiile necesare pentru alegerea metodelor în conformitate cu aceasta. Spre exemplu, un studiu care se supune paradigmei pozitivistice va folosi metode de tip cantitativ.

Metodele reprezintă totalitatea instrumentelor utilizate într-o cercetare pentru culegerea și prelucrarea datelor. Chiar dacă uneori metodele au aceleași denumiri (ex.: interviu), ele pot diferi din punct de vedere al structurii în funcție de paradigma sau teoria căreia i se subsumează cercetarea.

Tehnica este un concept definit relativ ambiguu în literatura de specialitate și la care tinde să se renunțe în ultima vreme. Vom considera tehnica un demers operațional al cercetării. Spre exemplu, metoda este ancheta, iar chestionarul și interviul sunt tehnici.

În concluzie, se poate afirma că un demers de tip științific este un proces sistematic de testare a ipotezelor prin proceduri empirice de recoltare a datelor, evaluarea și interpretarea acestora, predicții și decizii cu privire la validitatea acestor predicții.

1.3. Aprofundarea cercetării cantitative

În cadrul acestei lucrări ne propunem, prin prisma aplicațiilor practice sub formă de algoritm, abordarea unor teme specifice cercetării cantitative, având ca scop formarea de competențe, vizând:

- planificarea și elaborarea unui proiect de cercetare;
- elaborarea unui model de cercetare;
- generarea și rafinarea ipotezelor;
- constituirea eșantionului/lotului;

- alegerea și utilizarea metodelor/tehnicilor pentru recoltarea datelor;

- analiza și interpretarea datelor;

- elaborarea raportului de cercetare sau a unei lucrări științifice cu format de articol pentru publicare în revistă de specialitate.

În ceea ce privește finalitatea cercetării științifice, cum ar fi de exemplu publicarea unor articole în reviste de specialitate, trebuie menționat că toate revistele științifice de prestigiu sunt cuprinse în Master Journal List al concernului Thomson Reuters din Philadelphia/S.U.A. și/sau gestionate de către Institutul pentru informații științifice (I.S.I.). Institutul menționat a fost fondat în 1955, ca și componentă a corporației Thomson Reuters, pentru a oferi servicii caracteristice bazelor de date bibliografice, specializat în indexarea și analiza citărilor și indexării revistelor științifice, conferințelor și brevetelor de invenții.

Așadar, ținta privind publicarea articolelor științifice ar trebui să fie reprezentată de revistele cotate/indexate I.S.I., prin care înțelegem ca fiind reviste incluse în una din cele trei baze de date care formează WEB OF SCIENCE, respectiv: Arts și Humanities Citation Index; Science Citation Index Expanded; Social Sciences Citation Index. Revistele care nu se regăsesc în Master Journal List, deci nu sunt cotate ca fiind I.S.I. se consideră ca fiind indexate B.D.I. (baze de date internaționale).

Printre bazele de date cu deschidere și recunoaștere pentru indexările internaționale, putem enumera, fără pretenția că este o cuprindere completă: EBSCO; ProQuest Advanced Technologies & Aerospace Journals; ProQuest SciTech Journals; ProQuest Technology Journals; Baidu Scholar; CNKI Scholar (China National Knowledge Infrastructure); EBSCO Discovery Service; Google Scholar; J-Gate; KESLI-NDSL (Korean National Discovery

for Science Leaders); Naviga (Softweco); Primo Central (ExLibris) ș.a.

Pentru exemplificare, în scop didactic, aducem în atenție foarte sintetic două reviste, una din domeniul Psihologie, iar alta din domeniul Securității naționale.

Din domeniul Psihologiei, revista cu denumirea *Journal of Work and Organizational Psychology - JWOP* (*Jurnalul de Psihologia Muncii și Organizațională*), prezentată în figura nr.1.1., este cuprinsă sau indexată într-o bază de date cu recunoaștere internațională din compunerea Web of Science și are un factor de impact de 2.47.

Journal of Work and Organizational Psychology a fost fondat în 1985, este cel mai vechi Jurnal editat de *Colegio Oficial de la Psicología de Madrid* și publica în principal cercetări empirice de interes pentru psihologi, care reprezintă o contribuție la cunoaștere în toate domeniile care pot fi denumite psihologie industrială, psihologia muncii și organizațională, resurse umane, comportament organizațional, psihologia personalului, precum și aspectele comportamentale, cognitive și neuroștiințifice ale relațiilor de muncă, ergonomiei și factorilor umani.

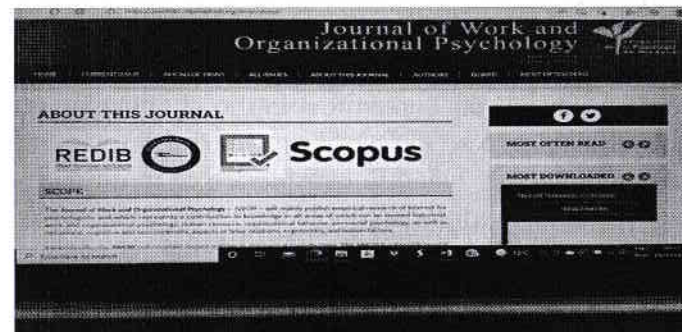

Figura nr. 1.1. – Captură ecran site-ul *Journal of Work and Organizational Psychology*

Din domeniul Securității naționale aducem în atenție *Revista Academiei Fortelor Terestre*, prezentată în figura nr. 1.2., care este catalogată ca fiind o publicație științifică, editată în limba engleză, clasificată și recunoscută de către Consiliul Național al Cercetării Științifice în categoria B+, conform site-ului CNCS. Deducem că *Revista* menționată nu se regăsește în Master Journal List, deci nu este cotate ca fiind I.S.I. și se consideră ca fiind indexată B.D.I.

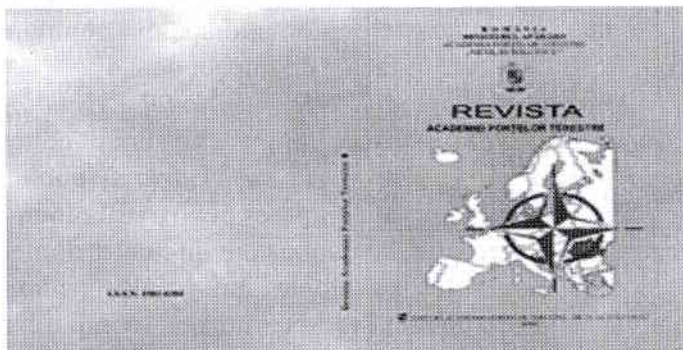

Figura nr. 1.2. – Captură ecran Revista Academiei Fortelor Terestre

Demersul general privind cercetarea în psihologie, precum și cel propus în lucrarea de față, poate să contribuie la dezvoltarea domeniului, întrucât așa cum apreciază Popa (2015 a), la capătul unui secol de evoluție, psihologia modernă a devenit un domeniu științific și aplicativ extrem de diversificat, care se definește prin metodele de cercetare pe care le utilizează, luând în considerare că în ultimii 50 de ani se constată o importantă evoluție sub aspectul metodologiei cercetării în domeniul psihicului și comportamentului uman.

Pe de altă parte, European Federation of Psychologists Associations (www.efpa.be), apreciază că procesul

de formare profesională a psihologilor trebuie să cuprindă în mod obligatoriu: cunoștințe teoretice, abilități și competențe practice, precum și capacități de cercetare științifică. În ceea ce privește capacitățile de cercetare, EFPA consideră că acestea sunt impuse de necesitatea evaluării practicii curente, dar și de nevoia de dezvoltare a unor noi modele, tehnici și programe de intervenție, iar studenții, practicienii, cercetătorii etc. trebuie să conștientizeze necesitatea experienței în direcția inițierii și desfășurării în mod independent a unor proiecte de cercetare științifică.

1.4. Cercetarea cantitativă versus cercetarea calitativă în psihologie

În ceea ce privește alegerea unei abordări sau alata, M. Popa (2015 a) arată că în rândul cercetătorilor sunt recunoscute o serie de dezbateri în jurul abordărilor de cercetare, calitativ și cantitativ, afirmând că cele două orientări sunt diferite.

Cercetările cantitative folosesc numere și metode de analiză statistică, bazându-se pe măsurarea și exprimarea numerică a valorilor unor caracteristici specifice fenomenelor studiate cu scopul testării ipotezelor care le cauzează.

Cercetările calitative, deși acoperă o mare varietate de abordări, nu se bazează pe măsurări numerice, urmărind descrierea comprehensivă a unui eveniment sau a fenomen. Cercetările calitative se bazează pe paradigme de tipul celor fenomenologice, constructiviste sau post-moderniste.

Cele două abordări au și o atitudine diferită față de teorii. Cercetările cantitative sunt orientate în primul rând spre verificarea teoriilor, iar cele calitative încearcă mai mult să genereze teorii.